

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
103 33 Stockholm

Vår referens/dnr:

2025–55

Er referens/dnr:

U2025/00401

2025-06-19

Remissvar

Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)

Svenskt Näringsliv delar i huvudsak Betygsutredningens slutsatser och hoppas att förslagen också blir verklighet. Vi vill framför allt betona vikten av att Sverige får ett tillförlitligt och mer legitimt betygssystem utan både glädjebetyg och betygsinflation. För att reformen ska bli lyckad krävs inte minst verkligt kunskapsrika läro- och kursplaner med en mer tydlig progression samt ett förbättrat system med nationella prov. För att säkerställa att helheten blir både bra, likvärdig och rättvist efterfrågar vi även klargöranden vad gäller betygssättningen i vuxenutbildningen.

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv företräder 49 bransch- och arbetsgivarförbund, som i sin tur representerar 60 000 små, medelstora och stora företag, som tillsammans sysselsätter omkring 2 miljoner medarbetare. 98 procent utgörs av små och medelstora företag.

Svenskt Näringsliv har beretts möjlighet att svara på remiss av betänkandet *Ett likvärdigt betygssystem* (SOU 2025:18) – i det följande också kallad *Betygsutredningen*. Svenskt Näringsliv delar Betygsutredningens problembeskrivning och välkomnar i huvudsak såväl slutsatser som reformförslag. Vi vill framför allt betona vikten av att Sverige får ett tillförlitligt och mer legitimt betygssystem utan både glädjebetyg och betygsinflation. Vi vill samtidigt betona vikten av att reformen kompletteras med verkligt kunskapsrika läro- och kursplaner med en mer tydlig progression för att säkerställa att helheten blir bra. Ska betygssättningen även bli likvärdig och rättvis måste vi säkerställa att de nationella slutprov som föreslås få en betydande roll i det nya betygssystemet också håller högsta kvalitet.

Även om vi i huvudsak välkomna utredningens förslag så vill vi också betona vikten av en rigorös process även i det fortsatta arbetet inte minst för att säkerställa att betygssystemet fungerar för alla delar av det svenska skolsystemet. Här lyfter Svenskt Näringsliv särskilt behovet av fortsatta insatser för att säkerställa att betygssystemet i vuxenutbildningen får en bra utformning.

Övergripande synpunkter

Frågan om betygens vara/icke-vara eller betygssystemets utformning har pågått i mer än 50 år. Nuvarande system har sin grund i skolreformerna under tidigt 1990-tal men har egentligen kritiserats ända sedan dess. Från Svenskt Näringslivs sida har vi till exempel efterfrågat åtgärder mot betygsinflation och glädjebetyg i över 10 år (Svenskt Näringsliv, 2014).

Det är verkligen hög tid att vi får på plats ett likvärdigt och legitimt betygssystem. Vi välkomnar därför utredningens problembeskrivning och instämmer huvudsakligen i dess slutsatser och förslag. Särskilt viktigt är att utredningen ansluter sig till den linje som Svenskt Näringsliv drivit i över ett decennium: att elever och studenters betyg grundas i externt rättade nationella prov.

Men för att det nya betygssystemet verkligen ska fungera krävs även andra åtgärder. Här vill vi särskilt betona vikten av att förslagen i läroplanensutredningens betänkande *Kunskap för alla* (SOU 2025:19) genomförs. Ska betygsättningen genomföras så som betygsutredningen föreslår så behövs mer kunskapsrika kursplaner med en mer tydlig progression. Det gäller i alla ämnen, varför Svenskt Näringsliv här vill påminna om [vårt remissyttrande till SOU 2025:19](#) där vi bland annat framförde att det var väldigt varierande kvalitet mellan de olika exempel på nya kursplaner som läroplansutredningen föreslog. Vi förutsätter att regeringen och andra myndigheter tar det fortsatta arbetet med både läro- och kursplaner på stort allvar och ser till att vi får de kunskapsrika och tydliga läro- och kursplaner som svenskt skolväsendet behöver, inte minst för att säkerställa en likvärdig betygsättning i hela landet.

Minst lika viktigt är att de stödjande strukturer för likvärdig betygsättning som utredningen föreslår i form av extern rättad nationella prov, sambedomning etc. också genomförs på ett gediget sätt. I vårt ovan nämnda remissvar till läroplansutredningen välkomnade vi även läroplansutredningens förslag (10.4.1) om att ett nytt samlat uppföljnings- och utvärderingssystem för skolväsendet bör utredas. Vi hänvisar därför även i detta remissvar till rapporten [Att mäta kunskaper och skapa information - en vägkarta för bättre uppföljning i skolsystemet](#) (Heller Sahlgren, 2024) som just skissar på ett sammanhängande system för extern kunskapsuppföljning och resultatinformation i den svenska grundskolan. På så sätt kan elevernas kunskapsutveckling och skolornas prestationer lättare följas, men också hur kunskapsnivån i grundskolan i Sverige som helhet utvecklas.

Även om vi sammantaget upplever att utredningen lämnat ett mycket gediget, genomtänkt och välkommet förslag finns det ett par områden där Svenskt Näringsliv vill framföra invändningar eller fördjupande synpunkter. Men i likhet med vad vi skrev i vårt remissvar till läroplansutredningen så kommer vägen framåt till stor del bero på hur riksdag, regering och landets skolmyndigheter (särskilt Skolverket) arbetar vidare med utredningens förslag. Det är relativt oomstritt att intentionerna från den 2008-års läroplansutredning [inte riktigt följdes på det sätt som många hoppades](#). Det finns därför anledning både för Svenskt Näringsliv och andra att fortsatt bevaka dessa frågor under kommande år.

Svenskt Näringslivs fördjupande kommentarer och förslag

Det är viktigt att skilja på studenternas betyg och de meritvärden som senare kan skapas för att rangordna elever till exempel vid antagning till högskolestudier. De lärarsatta betygen ska precis som idag finnas i elevens slutbetyg eller gymnasieexamen. Betygen kan ses som återkoppling till elever och föräldrar samt information till arbetsgivare. För att förbättra informationen till framtida arbetsgivare hade vi också önskat att vi inför yrkesprov inom gymnasieskolan.

Lärarna ska vid betygsättningen utgå från en bedömning av hur elevernas kunskaper förhåller sig till ämnets syfte och mål. Det är inte betygskriterierna i yrkeskursen Motor- och röjmotorsåg Nivå 1 (100 poäng) som ska beskriva vad eleven ska kunna, det är ämnesplanen. Då är det avgörande att kursplaner, examensmål och ämnesplaner är väl utformade. Med bra ämnesplaner blir informationen i dagens betygskriterier överflödigt. Här finns det anledning att vara orolig. I slutet av förra året var examensmålen för gymnasieprogrammen ute på remiss. Det fanns stor förbättringspotential. Vi förutsätter därför att examensmålen i gymnasieskolan som eleverna ska möta också förbättras i enlighet med utredningens intentioner.

Svenskt Näringsliv har under flera år betonat att branschernas inflytande över både ämnesplaner och examensmålen är för litet. För att yrkesprogrammets kvalitet och attraktionskraft ska öka behöver branschernas både formella och reella inflytande över yrkesprogrammets innehåll och struktur öka väsentligt.

Det är viktigt att komma ihåg att det inte är högskolebehörigheten som skapar attraktionskraft för yrkesprogrammen. Den skapas av yrkesämnena. Men högskolebehörigheten på yrkesprogrammen behövs och är viktig.

Vi förutsätter att det nya betygssystemet (och de förändringar av kurs- och ämnesplaner som planeras samtidigt) utformas och implementeras på ett sådant sätt att det bidrar till att alla elever, oavsett vilken årskurs eller program de går på, förbereds väl för jobb eller vidare studier.

9 Förslag på en numerisk betygsskala och nya betygskriterier

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om en numerisk betygsskala. Vi välkomnar också förslaget om en betygsskala med fler steg än idag. Vi instämmer vidare i utredningens förslag om att de allra högsta betygen ska vara väldigt krävande och svåra att nå.

Om betygsskalan för gymnasieskolan ändras till 1–10 är det rimligt att även betygsskalan för komvux ändras. Gymnasieskolan och komvux speglar varandra i innehåll och då bör samma logik gälla betygsskalan över utbildningsformerna. Dock ser Svenskt Näringsliv flera risker med utredningens förslag för ny betygsmodell för komvux, och föreslår att detta förslag förtydligas innan det införs (se även kommentar avseende kapitel 13 nedan).

Svenskt Näringsliv tillstyrker även förslaget till nya förenklade betygskriterier men vill här samtidigt betona att detta förutsätter att man i likhet med förslagen i läroplansutredningens betänkande SOU 2025:19 också beslutar om nya, mer kunskapsrika och tydliga läro- och kursplaner så att elevernas kunskaper kan ställas i relation till varje ämnes syfte och centrala innehåll.

9.2.4 Konsekvenser av införandet av godtagbar nivå

Svenskt Näringsliv ställer sig också huvudsakligen bakom att det i ett nytt betygssystem som utredningen föreslår inte längre finns en uttalad gräns för vad som är ett "godkänt" betyg men välkomnar då också förtydligande om att betygssteget 4 ändå ska representera vad som anses vara den lägsta kunskapsnivå som samhället vill tillförsäkra eleverna samtidigt som eleverna får betyg även "under godtagbar nivå" som visar vad eleven faktiskt lärt sig. Vi vill här uppmärksamma de ytterligare skrivningar kring vad som ska anses vara tillräckliga förkunskaper för att kunna påbörja ett nationellt gymnasieprogram som vi framför under kapitel 15.

Kapitel 10 Förslag på betygsmodell för grundskolan

Svenskt Näringsliv ställer sig bakom betygsutredningens huvudförslag om en ny modell för beräkning av det meritvärde som ska ligga till grund för antagning och urval till gymnasieskolan.

Vi välkomnar också utredningens förslag om nya nationella slutprov som grund för att beräkna det kalibrerade betygsvärde och det genomsnittligt provresultat som tillsammans ska utgöra elevernas meritvärde för antagning till högre studier.

Svenskt Näringsliv vill samtidigt betona att de nya mer kunskapsrika och tydliga kursplaner som vi och utredningen efterfrågar medför att även de nya slutproven förändras och att regeringen och andra ansvariga gör detta på ett väldigt noggrant sätt.

Utredningen föreslår att betygssystemet ska grundas i fem nationella slutprov i grundskolan, trots att man själva noterar att prov i fler ämnen skulle förbättra kalibreringen. Svenskt Näringsliv konstaterar att andra länder som England både erbjuder och ställer krav på fler slutprov för sina elever i motsvarande ålder och ser ingen anledning till att inte ha motsvarande krav i Sverige. Vi skulle därför välkomna att man överväger en modell som i exempelvis England med en kärna av obligatoriska prov men att eleverna sedan själva måste välja ett par ämnen att också skriva prov i. Utöver att ge bättre underlag för kalibrering skulle det kunna stärka både innehåll, undervisning och status för andra ämnen i svensk skola som Moderna språk, Teknik eller Hem- och konsumentkunskap. Man skulle då också kunna erbjuda slutprov i alla natur- eller samhällsorienterade ämnen.

11 Förslag på betygsmodell för gymnasieskolan

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget om att införa en ny modell för beräkning av det meritvärde som ska ligga till grund för antagning och urval till högre utbildning där meritvärdet ska bestå av två delar: ett kalibrerat individuellt betygsvärde och ett individuellt provresultat.

Till skillnad från grundskolan där vi gärna hade sett ytterligare slutprov så ställer vi oss bakom utredningens förslag avseende antal slutprov på gymnasiet.

12 Förslag på hantering när betygsvärden inte kan kalibreras eller nationella slutprov inte kan genomföras

Svenskt Näringsliv har inget att invända mot utredningens förslag.

13 Förslag på betygsmodell för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Svenskt Näringsliv är positiva till betygsutredningens förslag för grund- och gymnasieskolan, men anser att det är av stor vikt att modellen förtydligas innan några förändringar sker inom komvux. Svenskt Näringsliv ser tydliga risker med att införa ett system så som utredningen föreslår. Det är därför av stor vikt att intressenter med god kunskap om komvux/yrkesvux involveras och att deras kunskaper och kompetens tas tillvara i det fortsatta arbetet med ett nytt betygssystem för komvux.

Yrkesutbildningen inom komvux (yrkesvux) har en central roll för näringslivets kompetensförsörjning. Gymnasial yrkesutbildning är den utbildningsbakgrund som näringslivet efterfrågar mest när de rekryterar, och det råder redan brist. Svenskt Näringsliv ser en risk att utredningens förslag kan komma att påverka tillgången på yrkesutbildning och yrkeskunniga personer negativt.

Svenskt Näringsliv avstyrker därför utredningens förslag gällande komvux i kapitel 13.

Risk för negativa effekter på attraktiviteten för yrkesutbildning

Möjligheterna för framtida studier är viktigt vid val av utbildning. Inte minst blev detta tydligt när högskolebehörigheten togs bort från yrkesprogrammen inom gymnasieskolan. Resultatet av det blev en kraftig nedgång i söktryck till yrkesutbildningen.

Utredningens förslag att meritvärdet för komvuxelever enbart ska baseras på elevernas slutprov, som till stor del utgörs av teoretiska ämnen, innebär det att praktiska kurser inte ger meritpoäng för högskoleantagning. Detta kan medföra att yrkesutbildningarnas attraktionskraft försvagas och att söktrycket till viktiga yrkesutbildningar minskar.

Risk för avsmalnat utbud

Svenskt Näringsliv har också tagit del av Vuxenutbildning i Samverkans (VIS) analys av att förslagen riskerar leda till en avsmalning av komvux utbildningsutbud. Ämnen utan nationella slutprov, så som många yrkesämnen, riskerar att väljas bort av elever eftersom de inte ger meritvärden för högskoleantagning. Detta kan särskilt påverka de sammanhållna yrkespaketen vilket riskerar få allvarliga konsekvenser för Sveriges kompetensförsörjning, särskilt inom bristyrken som vård, teknik och hantverk.

Redan idag finns utmaningar med utbudet av yrkesutbildning på komvux/yrkesvux. Sverige behöver ett breddat utbud av efterfrågade yrkesutbildningar som leder till kompetenser som näringslivet, och Sverige som samhälle, så väl behöver.

Försämrad flexibilitet och fördröjd studietakt

Svenskt Näringsliv oroas också av att förslaget om nationella slutprov med endast två provtillfällen per år kan försämra flexibiliteten i komvux och förlänga komvux-elevernars studietid i onödan. Systemet för komvux/yrkesvux bör främja progression och snabb genomströmning så att fler kan komma i arbete eller gå till vidare studier.

Komvux är en utbildningsform med individuellt fokus där elever i stor utsträckning antas löpande, läser i olika studietakt med individuell studieplan utifrån elevens behov och situation. Ett begränsat antal tillfällen för slutprov begränsar flexibiliteten och riskerar fördröja studietakten för de som läser sammanhållen yrkesutbildning. Det samma gäller för de som studerar på komvux för att läsa in behörighet eller läsa upp betyg för antagning till högre utbildning. Även om många högskoleutbildningar ofta startar vid terminskiften kan det finnas utbildningar där antagningen sker via meritvärden som har antagning utanför dessa perioder. I så fall riskerar utredningens förslag om enbart två provtillfällen per år att fördröja komvux-elevernas studiestart i onödan varför fler tillfällen bör övervägas.

Utredningens förslag kan medföra att elever tvingas vänta månader, eller planera om sin utbildning, för att bättre tajma examinationen genom slutproven. Detta skulle innebära fördröjd studietakt för dessa individer, och riskerar utgöra ytterligare hinder för näringslivets kompetensförsörjning genom att individens steg ut i jobb fördröjs.

14 Förslag på regelverk för betyg efter prövning och möjligheter att göra om nationella slutprov

Svenskt Näringsliv har inget att invända mot utredningens förslag.

15 Förslag på ändrade behörighetsregler för antagning till gymnasieskolan och till högre utbildning

Svenskt Näringsliv delar inte utredningens analys att dagens behörighetskrav i onödan stänger ute elever från gymnasieskolan. För att en elev inom ramen för gymnasieskolan ska nå en examen krävs att eleven har rätt förkunskaper och rätt förutsättningar.

Behörighetskraven till dagens nationella program syftar till att säkerställa att eleverna har det. Det är såklart inte tillräckligt att komma in på ett nationellt gymnasieprogram om man inte har fått rätt förutsättningar att klara av det.

15.2 Ändrade behörighetsregler för tillträde till gymnasieskolan

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om ändrade behörighetsregler för tillträde till gymnasieskolan, men anser att det är viktigt att förändringen av behörighetsregler till gymnasieskolan noga följs upp för att säkerställa att ambitionsnivån inte sänks. Man kan till exempel överväga att - utöver ett meritvärde på minst 4 - ställa krav på en 4 i slutproven i ämnena svenska, engelska och matematik (alternativt slutprovresultat med en 4 i genomsnitt för de tre ämnena). Svenskt Näringsliv avstyrker utredningens förslag om att ta bort introduktionsprogrammet programinriktat val. Till skillnad från utredningen ser Svenskt Näringsliv att introduktionsprogrammet programinriktat val kan fylla en funktion för en grupp elever som ligger nära behörighet till nationella program. Svenskt Näringsliv anser att introduktionsprogrammet programinriktat val enbart ska vara sökbart mot dagens nationella yrkesprogram. Elever som omfattas av programmet ska - där det är möjligt - samläsa med eleverna på de nationella yrkesprogrammen.

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om behörighet till riksrekryterande spetsutbildning.

Svenskt Näringsliv delar inte utredningens bedömning om att införa nya yrkesutbildningar i enlighet med *Utredningen om fler vägar till arbetslivet* (SOU 2024:74) och hänvisar till vårt [remissvar](#).

15.2.5 Behörighet och meritvärde för elever på introduktionsprogram och nya yrkesprogram
Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag om komplettering av betyg för att komma in på ett nationellt gymnasieprogram men delar inte utredningens bedömning kring de nya yrkesutbildningarna då Svenskt Näringsliv avstyrkt införandet av dessa.

15.3.1 Förslag om en ändrad gymnasieexamen

Svenskt Näringsliv avstyrker utredningens förslag om en ändrad gymnasieexamen. Vi anser att utredningen sätter för låga krav för utfärdandet av en gymnasieexamen och anser i stället att det ska krävas att eleven minst ska ha betyget 4 i 2 250 av de ingående poängen.

15.4.1 Ändrade behörighetsregler samt ändrade regler vid platsfördelning vid urval

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag.

16 Förslag på reglering av betygssättning

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag och välkomnar särskilt förslagen i 16.4.5 om att det bör införas yrkesprov för att säkerställa kvaliteten i gymnasial yrkesutbildning så att elever efter genomgången yrkesutbildning har erforderlig kompetens för det tänkta yrkesområdet och därigenom blir anställningsbara.

17 Förslag på ändringar i det nationella provsystemet

Svenskt Näringsliv tillstyrker utredningens förslag men vill också se att förslaget kompletteras med åtgärder som för att man ska kunna mäta till exempel skolornas förädlingsvärde. Här finns inspiration att hämta till exempel från de *Secondary accountability measures* och måtten *Progress 8* respektive *Attainment 8* som införts i Storbritannien (UK Government, 2025). Vi hänvisar även till den tidigare nämnda rapporten *Att mäta kunskaper och skapa information - en vägkarta för bättre uppföljning i skolsystemet* (som bifogas till vårt remissvar för kännedom och inspiration).

18 Ett nytt system för trendmätning av kunskaper

Svenskt Näringsliv tillstyrker och välkomnar utredningens förslag men vill även här uppmärksamma de förslag som vi lämnar till kapitel 17 ovan.

FÖRENINGEN SVENSKT NÄRINGS LIV

Gustav Blix
Policyexpert grundskola

Johan Olsson
Policyexpert gymnasieskola

Hanna Cederqvist
Policyexpert komvux

Bilagor

Heller Sahlgren, G. (2024). *Att mäta kunskaper och skapa information - en vägkarta för bättre uppföljning i skolsystemet*. Stockholm: Näringslivets skolforum.

Referenser

Heller Sahlgren, G. (2024). *Att mäta kunskaper och skapa information - en vägkarta för bättre uppföljning i skolsystemet*. Stockholm: Näringslivets skolforum. Hämtat från https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/utbildning/att-mata-kunskaper-och-skapa-information-en-vagkarta-for-bättre-u_1216059.html

Svenskt Näringsliv. (2014). *Reformagendan - 17 förslag som förbättrar Sverige*. Stockholm: Svenskt Näringsliv. Hämtat från https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/skatter/reformagendan-17-forslag-som-forbättrar-sverige_1088769.html

UK Government. (den 25 02 2025). *Secondary accountability measures (including Progress 8 and Attainment 8)*. Hämtat från Department for Education: <https://www.gov.uk/government/publications/progress-8-school-performance-measure> den 18 06 2025